

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē
Istoria**

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Henrici Valesii Annotationes In Librum Nonum Historiae Ecclesiasticae
Sozomeni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN LIBRUM NONUM
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
SOZOMENI.

In Caput Primum.

Pag. 799 **K**αι βασιλέων; ιερων. Vide num melius sit **βασιλείας.**

η τῆς ὁλοτοπεργίας θεοῦ σύναψις. Sic edidit Robertus Stephanus, cum in codice Regio, quem typis suis expressit, legeretur ιερων., Verum in codice Fuketiano ιερων. scribitur, optime. Ac profecto miror, Robertum Stephanum id non vidisse.

Pag. 800 τὰ πατρικά & γέρων. Post vocem πατρικά, codex Fuketianus interserit verbum Βασιλέων, quemadmodum Christophorus in quibusdam exemplaribus scriptum inventerat. Apud Nicephorum tamen in cap. 2, lib. 14, non legitur hoc verbum: quod tamen non otiosum mihi videtur hoc loco, modo particulam conjunctivam addamus. Laudat enim Pulcheriam Sozomenus duplice nomine, tum quod celesteret perspicere quid agendum esset, tum quod consulta exqueretur.

Pag. 801 οὐδὲ τοῦ γερουτινοῦ. Procul dubio scriendum est οὐδὲ. οὐδὲ μαρτυρῶν & κατ' αὐτῶν. Henricus Savilius duas postremas voces hinc olâ subnotavit, tanquam suspectas, & intellectu difficiles. Sensus tamen apertus est, si κατ' αὐτὸν legamus, ut in Interpretatione mea apparuit. Posset etiam non incommode scribi κατὰ ταῦτα vel κατὰ ταῦτα, id est simul. Quam lectionem magis probo.

In Caput II.

Pag. 802. Πιεὶς ἡ ἀπελεύθερη. Hujus vocabuli expostionem subdit Sozomenus, βασιλεὺς τοῦ ἀναγνώσαντος. Latinus pulpitum vocant, quod medium est inter altare & caput Ecclesie. Interdum tamen Latinis ambonem vocant. Est tamen vox Graeca, & εἶπεν ἡ ἀπελεύθερη dicitur, ut docet Auctor Etymologici. Quare fallitur Valerius Strabo, qui ab ambiendo, ambonem dici existimavit. Porro notandum est, quod ait Sozomenus, lepulchrum uxoris Cesarii fuisse in Ecclesia circa ambonem, id est extra altare. Nam intra altare, quem nos vulgo chorum vocamus, soli ferè Sacerdotes humabantur aut Martyres. Laici vero

A extra urbem in cœmteriis humari solebant. Soli Ecclesiæ conditores, cujusmodi fuimus Cæsarius, in Ecclesiæ quas considerant humabantur. Sic Constantinus Imperator sepultus est in Basiliæ Apostolorum, quam extruxerat Constantinopolis, & quidem ad portam Basiliæ, ut observavimus in Annotationibus Eusebianis.

η βασιλεὺς προστάτης. Non sicut erat scilicet pulchra mortuorum. Id enim gravissimum crimen habebatur, & proximum sacrilegio. Quare necesse fuit, ut Pulcheria Augustam heriuberet.

η βασιλεὺς μητρὸς. Duplex erat foramen super Martyrum reliquias. Alterum exterius in alteri velin pavimento, ubi quo conditæ erant reliquiae. Alterum interius, in capsâ seu arcâ, quâ reliquiae clausæbantur. Per haec autem foramina, qua è B regione sibi ipse respondebant, Christiani solebant demittere velamina, ut sanctorum reliquias contingentes, que pro magna benedictione accipiant. Fenestras vocat Evodus in libro primo de miraculis sancti Stephani, cap. 12. Et Gregorius Turonefis in libro primo de miraculis Confessorum cap. 28. In suggestione autem Legatorum ad Hormisdam Papam de petitione Iustiniani, catoractæ dicuntur. Vide Baronium ad annum Christi 416, cap. 21, & ad annum 461, cap. 5, & ad annum 519, cap. 93. de hoc pulchritudine intelligentes videtur locus Nicetæ Paphlagoniæ in laudatione Hyacinti Martiris Anatoliani, qui sibi habet: αὐτῷ τοῦ ταῦτα σχάρα τοῦ καταστήσαται απαντεῖν διαδεξια, αἴσπειται τοῦ χρόνος, καὶ τὸν τιμιαταῖς τοῖς τοῖς ιεροῖς ιεροῖς.

C hanc vos sepulchri & fabrica, que illud regebat, in modum acce composita (capellam intelligi) facio pulvere & venerando illo cinere compereant. Ad hoc foramen referendus est etiam alter locus incerti Auctoris in descriptione Ecclesiæ sancte Sophiz, qua nuper edita est à Fr. Combefisio pag 255.

μητρὸς iudeas. Non dubito, quin scribendum sit μητρὸς iudeas. Id enim postulat lex Grammatica.

τωδεῖς παποὺς εἰς τὸ μητροῦς. Baronius ad annum Christi 438, quo anno hanc quadraginta Martyrem translationem refert, hunc Sozomenum locum adducens, μητροῦς ait esse, quoniam nos vocamus confessionem. Sane confitio Beati

Historia Ecclesiastica Sozomeni. 169

Petri sepius occurrit in vitis Pontificum Romanorum, pro sepulchro beati Petri. Verum hoc loco μαρτύρεον est Basilica in honorem Thysii martyris adiuncta.

In Caput IV.

Pag. 805 Παρ' αὐτῷ εὐγένεια τὸ θαυμάτων. Scribendum est procul dubio φρεσίαν τὰ quemadmodum legitur in cap. 25. lib. 8. ex quo hæc pene ad verbum transcripta sunt. In codice Fuketiano scriptum inveni παρ' αὐτῷ male.

καὶ ὑπάρχειν αὐτὸν. Scribe αὐτὸν. Ex capite 25. lib. 8. Vide Cassiodorum in lib. 10. Historia tripartita cap. 24. Non dissimilabolo tamen, in cap. 25. lib. 8. codicem Fuketii scriptum habere παρ' αὐτῷ, quemadmodum scribitur hoc loco. Verum Epiphanius Scholasticus, qui Historianam tripartitam Latinè vertit, & Nicephorus, ambiguntur.

Ἴδε τὰς ἵπεις. Post hæc verba Nicephorus in cap. 25. lib. 13. quodammodo adiicit, que ex Philostorgio mutuatus est. Habentur enim in excerptis ex lib. 12. Philostorgii cap. 2. Verum prorsus alieno loco hæc Nicephorus retulit de Graecia valstionē & de oppugnatione urbis Athenarum. Ista eomū diu ante contigerant, sub exordium Imperii Arcadii, dum Rufinus adhuc superficies esset, a quo evocatus fuerat Alarius, sicut testatur Zosimus in lib. 5. Que vero hic & in cap. 25. lib. 8. à Sozomeno referantur, gesta sunt paulo ante mortem Arcadii.

μέλλων δέ εἰσι μετά κατὰ τὰ σωτηρίους. Hæc non de Alario, sed de Stelicone intelligenda sunt. Quare necessario addendæ sunt haec voces, ἀγέλικων, ut legitur in capite 25. lib. 8. Mirum est tamen, Epiphanius Scholasticus in supradicto capite eas voces non legisse. Sic enim vertit: *Quia cum discedens voluisse, Honoris litteris est detentus, sicut ipse confessus est.*

Ἐπὶ τυπαρχεῖν & οὐκ. Accusatus est Stilicho, quod Eucherium filium suum Orientis Imperatorem creare voluisse, sublatō Juniore Theodosio, ut scribit Sozomenus initio hujus capituli. Idem etiam testatur Zosimus in lib. 5. pag. 808. à Stelicone calumniatoribus divulgatum fuisse.

Pag. 806 Παρ' αὐτὸν. Longinianus hic vocabatur, ut scribit Zosimus in lib. 5. Praefectus autem Prætorio Galliarum Limenius.

In Caput V.

Ἐπίμηλον ἔχει. In codice Fuketiano scriptum inveni ἔχει, mendose, ut appetat. Vulgata tamen lectio haud penitus sana est. Deest enim verbum λιγότερον, quod post vocem βασιλεὺς addendum videtur.

ἀλιτροὶ τὸν ἄλιτρον. In codice Fuketiano ἄλιτρον scriptum inveni cum accentu circumflexo, & paulo post ἄλιτρον. Huldius etiam cum vocat Marcellinus Comes in Chronico, ubi scribit Radagafium, qui cum ducentis milibus armatorum Italianam inundaverat, ab Huldius & Saro Hunnum Regibus devictum fuisse. Ejusdem meminit Zosimus in lib. 5.

A Κρίππες. Codex Fuketii habet Κρίππες. Quomodo etiam hi populi vocantur à Prisco Rethore in excerptis Legationum. Sciros quoque vocat Jordanes in Gothicis & in libro de successione Regnorum. Apud Zosimum vero in lib. 4. Κρίππες dicuntur.

In Caput VI.

Καὶ οἱ λαρύγει. Assentior Joanni Lango, qui in Annotationibus ad cap. 35. lib. 13. Nicophori Callisti, scribit legendum sibi videri ταρύγει. Quam quidem conjecturam placuisse video Ortelio in Thesauro Geographico. Apud Zosimum tamen in lib. 5. pag. 816. hæc urbs Nevia dicitur, & Praefectus urbis Romæ vocatur Pompejanus.

εἰς αὐτὸν @ τίτις. Scribe meo periculo εἰς αὐτὸν. Henricus Savilius in suo codice, qui pene me est, vocem αὐτὸν lineola subnotarat. Sed veram scripturam non viderat.

In Caput VII.

Τὰ φάτεια τῆς εὐθύνης Φωλέζη. Langus & Musculus **Pag. 809** *juria patria* interpretantur. Ego tamen patrios malim vertere. Sic enim Graeci vocari solent ceremonias majorum in colendis Diis. Ita Zosimus loquitur passim in libro 5. pag. 816. & 817.

διδασκαλία καλεῖται. Edictum vertit Christophorus & Musculus. Ego præceptum malim vertere. Solebant olim Imperatores Romani quoties Magistratum vel Provinciam alicui mandarent, ei Codicillos dare. Litteras vocat Ammianus Marcellinus in libr. 28. Libanius vero γεωμετρεῖ, ut notavi ad dictum Marcellini librum. Ita ergo quotes alicui Magistratum admire vellent, id per litteras faciebant. Sic Valentianus Junior cum Arbogasten Magistrum militum exauctorare vellit, ipsi litteras tradidit γεωμετρεῖ τὴν αρχὴν στρατιῶτα, ut scribit Zosimus in lib. 4.

Κωνσταντίνος ἐφ τὴν πόλιν. Nicephorus in **Pag. 811** cap. 35. lib. 13. ἐφ τὴν αρχὴν πόλεων habet, corrupte procul dubio. Langus quidem vertit ad urbem Ravennam. Zosimus tamen in libro sexto Ariminum dicit, cui potius credo.

ἐπαγγεῖλαν τὴν πόλιν. Scribe αὐτὸν ἐπαγγεῖλαν &c. ut legitur apud Nicephorū in cap. 35. lib. 13.

εἰς ἀναστροφαῖς. Delenda sunt duas voces εἰς ἀναστροφαῖς, utpote superflue.

In Caput IX.

Παρὰ στρατείαν τὸ θεού. Hujus Episcopi meminit Olympiodorus in excerptis Historiarum, ubi filios Ataulphi Regis Gotthorum, ē sinu Sigesarii Episcopi abrepitos atque occisos esse scribit.

μηδὲ λισταὶ εἰπατεῖσαν. Mallem scribere λισταὶ, quomodo etiam Savilius ad latus sui codicis emendarat.

In Caput XI.

Pag. 813. ἐπὶ Σοζομένῳ. In codice Fuketiano scriptum inveni βοσονίαν, quod proprius accedit ad veram scripturam. Scribendum enim est βοσονίαν, ex Olympiodoro: ex quo hæc pene ad verbum desumpsit Sozomenus, ut ex utriusque scriptoris verbis inter se collatis perspici potest. Sed & Zosimus ea, quæ de Constantino Tyranno habet in libro 6. & quæ de Alarico & Stilicone scribit in lib. 5. cuncta sèrè ex Olympiodoro mutuatus est. Quem quidem etiam nominat in lib. 5. pag. 803. ubi agit de Ravennæ urbis origine. Unde obiter colligitur, Zosimum non Honorii temporibus, ut quidam existimant, sed diu post ejus obtutum historiam suam scripsisse. Nam Olympiodorus quem citat, post Honorii mortem, usque ad Valentiniani Placidi imperium historiam perduxit, ut testatur Photius.

In Caput XII.

Pag. 814. φρυγὸν κατεῖχεν. Scribendum procul dubio est φρυγαν, ut legitur apud Nicephorum.

εἰς λιβύην πόλιν. Ortelius in Thesauro Geographico putat esse Libarna Liguriæ oppidum, cuius meminit Plinius ac Ptolomaeus. Ego vero Veronam potius intelligi crediderim, quæ est Venetia civitas. Nam Libarna oppidum est ignobile, nec ab ulla, quod sciam Historicis celebratum, aut inter civitates recentatum. Verona autem civitas est admodum opportuna ad bellum gerendum: quam Constantinus cum in Italiam ex Gallia proficeretur, bellum Maxentio illatus, occupavit. Nec obstat quod Liguriæ urbs dicitur à Sozomeno. Solent enim Graeci cum de rebus Occidentalis imperii loquuntur, parum accuratè provincias distinguere.

μαθὼν τὸν αἰλακνεύθατον. Olympiodorus Allobicum vocat, & Honorii jussu interfectum esse scribit, eo quod Eusebium Praepositum imperialis cubiculirocidisset. Apud Zosimum in lib. 5. Allobichus etiam dicitur. Fuerat hic primum Comes domesticorum Equitum. Postea vero occisis Turpilione ac Vigilantio, Magister Equitum factus est, ut scribit Zosimus pag. 822. Sed verba Zosimi mendaces sunt, quæ hic obiter corrigeremus. κατὰ μὲν βριγαντίον, ἀλόσιχον ἵπαρχον κατεῖχεν. Scribe meo periculo ἵπαρχον. Quod miror ab Interpretate animadversum non fuisse.

In Caput XIII.

τὸν διπλὸν διάτονον. Frigeridus Maximum unum exclientibus Gerontii fuisse dicit. Olympiodorus vero Gerontii filium vocat, & inter Domesticos militasse dicit; μαχιμον τὸν εἰαντὸν παιδα, εἰς τὸν τὸν διαμετέλειον τὸν τιλεῖον. Nisi forte Olympiodorus νεψιλον posuit pro famulo. Certe Prosper in Chronicō scribit Maximo tyranno vitam concessam fuisse ob utilitatem ipsius.

Pag. 815. ἰδηχιουν πορτὴν διπλὸν σπατιζόν. Christophorus & Savilius nescio quos codices secuti, ἰδηχον emendarunt. Ego vero ex codice Fuketiano

Aἰδηχον restituui. Certe Zosimus in libro sexto ἰδηχον vocat hanc Magistrum militum Constantini Tyranni, & natione Francum fuisse vestitur. A Frigerido quoque Edobecus dicitur. Sed verba ipsa Frigeridi opera præmium fuerit hic apponere, sicut a Gregorio Turonense relata sunt. Qui ubi in unum venere, interjelis diebus plurimis, nullo ab Italia metu, Constantinus gale ac ventri dedidit, redire ad Hispaniam filium moneret. Qui premissis agminibus, datus cum Patre resideret, ab Hispania nuntiū comenteant, a Geronto Maximum, unum ex clientibus suis, imperio præditum, atque in se comitatū gentium barbararum accinctūlū parari. Quo exterriti, Edobecus ad Germanas gentes præmisse, Constans, & Praefectus jam Decimus Rusticus ex Officiorum Magistro, petunt Gallias, cum Francis & Alamanis, omniq[ue] militem manu ad Constantinum jamque redituri.

τονιζας τὸν διπλὸν σπατιζόν. Apud Nicephorum in libr. 14. cap. 6. scriptum est τονιζας. Sed non dubito quin scribendum sit τονιζας. Est enim nomen proprium mulieris Nunechia.

In Caput XIV.

τὸν εἰλφίλα φράξιας. Hunc locum pessime vertit Musculus. Suffridus autem Petrus ita interpretatus est: Constantius autem caput quidem accipi suffit, ac gratias Ecclio agi res publica nomine, qui Ulphila officio funtus esset. Sensum tamen minime est allectus. Est sane elegans locus ille Constantii aduersus Ecclio. Nam cum Ecclio Maximam mercedem se acceptum speraret ob caput Edobechi, Constantius præter illius exspectationem respondit, rempublicam gratias agere Ulphila ob factum Ecclio. Si enim Ulphila non fudisset copias Edobechi, nunquam ei caput amputasset Ecclio. Verba itaque transposita sunt in Graeco, & restituta quemadmodum dixi. Nicephorus vero cum hunc locum non intelligeret, vocem εἰλφίλα expunxit.

In Caput XV.

Μαθὼν καργαντίον τὸν αἰσπεῖδον ἰδηχον. Scribendum est διηχεῖδον.

Pag. 817. Ιοβαρτες οι μεζινοι. Scribendum est i. ι. οι. Hic est Jovinus, qui cum Sebastiano fratre tyrranidem in Galliis arripuit, Honorio IX. & Theodosio IV. Consulibus, ut ex Frigerido colligitur. Scribe enim Frigeridus, dum Constantinus Tyrannus ab Honori ducibus obsecureret Arelate, nuntium ex Galliis allatum fuisse, Jovinum sumplissi ornatus regios. Sequenti vero anno, quo Honori IX. & Theodosio V. Consules fuere, Jovinum cum fratre in Galliis occisum esse scribit Marcellinus. Prosper vero & Idatus id referunt anno in sequente, Lucio solo Cosi. Maximo autem vitam concessam scribit Prosper, eo quod modestia ac vilitas hominis, invidiam affectati imperii non merebatur. Diu tamen postea idem Maximus in tricennialibus Honori interfactus est, ut scribit Marcellinus in Chronicō, Honorio XIII. & Theo-

& Theodosio X. Consulibus. *Maximus tyran-*
nus & Jovinus ferro vinclis, adducti de Hispaniis
aque interfecti sunt. Ubi ignotum est quisnam
fuit Jovinus iste. Non enim potest esse Jovinus
is, qui cum Sebastiano purpuram sumpsi in Gal-
liis. Jamdudum enim interfectus fuerat, teste
Marcellino & Prospero.

ρωταὶ οὐρανοὶ. Sarus genere Gotthus, prius qui-
dem ab Honorii partibus liberata, & adversus A-
larichum Gothorum Regem strenue pugnave-
rat: deinde contra Constantium tyrannum mis-
sus in Gallias, Nebogastum Magistrum militum
Constantini prælio superaratus. Postea vero in-
fensus Honorio ob cedem Belleridi domestici
sui minimè vindicatam, Honorii partes relique-
rat, & ad Jovinum tyrannidem in Gallis geren-
tem se contulerat. Quare cognita, Athaulphus
cum decem milibus armatorum ei occurrit, cum
Sarus viginti tantum milites circa se haberet.
Nihilominus Sarus fortiter pugnans, facis in
eum conjectis a græcapi potuit, ac paulo post ne-
catus est, ut scribit Olympiodorus in excerptis
apud Photium. Ubi obiter notandus est error
interpretis, qui sic vertit, *scutis adhibitis, vivum*
a græca capere potuerunt.

In Caput XVI.

Καθάρη ζεχασία. Assentior Nicephoro ac Sa-
vilio, qui ultimam vocem delet. Nicephorus in
eo vico natum esse Zachariam scribit.

A *ἐν θηρίῳ τῷ περίτοπον καιρόν.* Assentior Henrico
Savilio, qui ad latus sui codicis emendavit in επι'.
τὴ ἀδιάφορη σιφάριη. Interpretes post vocem
ἀδιάφορη subdistinctionem adhibent. Mihil tamen
durior videtur hæc locutio τὴ ἀδιάφορη τοιμων.
Quare locum hunc ita restituendum puto. ἐν δὲ
βασιλίκης γραμματος τοῦ δοκεροῦ, σιφάριην ἀλη-
γίδι τοιμων.

τὸ πέπον τὸ τῆς ἀριθμητικῆς. Hæc & sequentia
transcripta sunt ex capite 6. hujus libri.

In Caput XVII.

Οὐρανὸς τῷ αὐτῷ. Musculus conservum a-
gricola interpretatur. Suffridus autem Petrus
conservum agri reddidit. Nicephorus vero pro
his Sozomeni verbis, ἀγρότων substituit, id est
agricolam. Ad quem locum Joannes Langus

B verba Sozomeni adducens, exponit servum gle-
bæ. Certe in lege unica codice de Colonis Thra-
cenibus, dicuntur servi terræ cui nati sunt, licet
conditione ingenui habeantur. Itaque horum
status medius erat inter ingenuos & servos; ut
testatur lex secunda, Codice in quibus causis Col-
loni. Horum alii erant originarii; alii inquilini,
ut docet lex prima Cod. Theod. de Colonis. Ori-
ginarii aliter etiam adscripti dicuntur, eo quod
censibus adscripti essent unâ cum agris, quos co-
cebant. Possidores autem eorum nunc Domini,
nunc patroni vocantur in codice.

τὸ διάτημα τοῦ βιβλίου. In codice Fuketiano scri-
ptum est βιβλίον.

FINIS ANNOTATIONUM IN HISTORIAM
Ecclesiasticam Sozomeni.

